

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00' sáng thứ Tư ngày 23/02/2022.

*****

NỘI DUNG HỌC TẬP ĐỀ TÀI 804

“GIÀ, CHẾT THAY ĐỔI TỪNG SÁT NA”

Tuổi già, cái chết đang thay đổi theo từng sát na. Tổ Sư Đại Đức đã nói: **“*Chúng ta như những kẻ từ từ đang đi qua phố, khi thấy ánh đèn muôn màu của phố xá đã quên rằng mình đang là tử tù*”**. Phật cũng thường nhắc: **“*Mạng người là vô thường, cõi nước là không an*”**. Từ lâu chúng ta đã nghe nhưng không cảnh giác, không có sự phản tỉnh.

Ngài Bảo Chí Công ngồi xem kịch cung đình với nhà Vua nhưng tâm cảnh của Ngài luôn ở trong Định, không bị cuốn theo những màn biểu diễn đó. Ngài biết được Sinh – Lão – Bệnh – Tử đang diễn ra từng sát na, đang diễn ra trong từng khoảng khắc rất ngắn cho nên mặc dù ngồi xem diễn kịch với Vua nhưng Ngài không hề động tâm. Khi Vua hỏi: **“*Ngài xem diễn kịch thấy có hay không?*”**. Ngài Bảo Chí Công nói: **“*Thần không biết!*”**. Nhà Vua thắc mắc: **“*Ngài ngồi xem cùng ta mà Ngài nói không biết nghĩa là sao?*”**. Ngài Bảo Chí Công nói: **“*Ngày mai nhà Vua hãy cho diễn lại vở kịch và cho một tên tử tù ngồi xem cùng, yêu cầu tên tử tù đội một thau nước trên đầu và dặn không được để văng một giọt nước nào ra ngoài, nếu để nước văng ra ngoài thì sẽ chém ngay*”**. Ngày hôm sau, nhà Vua làm theo đúng như vậy. Sau khi màn biểu diễn kết thúc, nhà Vua hỏi tên tử tù xem biểu diễn kịch có thấy hay không. Tên tử tù trả lời: **“*Con chỉ toàn tâm toàn ý giữ thau nước để giữ mạng sống chứ không có tâm cảnh để xem múa hát*”**. Lúc đó nhà Vua mới hiểu được lời Ngài Bảo Chí Công nói. Ngài nhận rõ Sinh – Lão – Bệnh – Tử nên rất cảnh giác, luôn cảnh giác, không lơ là, không dễ vui như chúng ta. Chúng ta đến khi gặp sự thì mới nháo nhào, khẩn trương nhưng lúc đó cũng không còn kịp nữa. Nếu bây giờ chúng ta không phản tỉnh là mình đã già rồi thì khi thần chết đến chúng ta hoảng loạn cũng không còn kịp nữa.

Phật đã nhắc nhở chúng ta rất nhiều. Phật đã giảng **“*Kinh Đại Bát Nhã*”** trong 22 năm. Phật thường nhắc đi nhắc lại 12 chữ: **“*Nhất thiết pháp vô sở hữu, tất cánh không, bất khả đắc*”**, có nghĩa là tất cả mọi sự mọi việc đều không thuộc sở hữu của ai. Người ta khai quật được kiếm báu, vương miện quý giá và nhiều cổ vật quý. Tất cả những thứ đó trước kia đều đã từng là sở hữu của một ai đó nhưng cuối cùng cũng nằm ở nơi đồng hoang, không ai giữ được, không ai mang theo được thứ gì. Nhà Phật có câu: **“*Vạn ban tương bất khứ, duy hữu nghiệp tùy thân*”**, không mang theo được bất cứ thứ gì, chỉ mang theo nghiệp mà thôi. Cho nên tất cả là **“*vô sở hữu, tất cánh không*”**, đều là không.

Nhà Phật nói: **“Nhất thiết hữu vi pháp như mộng huyễn bào ảnh”**. Tất cả pháp, tất cả những gì chúng ta nhìn thấy, chạm vào được thì cũng chỉ giống như mộng huyễn, như bọt nước, như ánh chớp, không có ai giữ được. Chúng ta thường nói: **“Nhà của ta, đất của ta, vợ con của ta, tài sản của ta”**, nhưng tất cả đều không thật sở hữu của ta. Chúng ta phải nhớ: Không phải Phật nói những điều này để làm chúng ta bi quan, yếm thế mà để giúp chúng ta nhận chân được sự thật, giúp chúng ta không bám chấp mà sống thật sự ý nghĩa. Nếu chúng ta chấp trước, cho rằng đó là cái của riêng ta thì đến khi phải ra đi, chúng ta sẽ vô cùng tiếc nuối. Thay vào đó, chúng ta đến để phụng hiến cho mọi người, cho cuộc đời.

Hôm qua tôi đọc được bài báo nói về Châu Nhuận Phát - minh tinh nổi tiếng của Hồng Kông. Ông đóng bộ phim **“Thần bà”** rất nổi tiếng. Hai vợ chồng ông đã quyên góp toàn bộ tài sản để làm từ thiện số tiền lên tới hơn 16 nghìn tỉ. Ông sống một cuộc đời an nhiên, hàng ngày đi bộ, leo núi, ăn uống đơn giản, thường đi mua đồ giảm giá, đi xe bus. Ông nói một câu rất nổi tiếng: **“Nhận của cuộc đời thì phải trả cho cuộc đời”**. Người xưa cũng dạy như vậy, chứ không phải là nhận của cuộc đời thì bo bo giữ lấy. Ông đã sống một cuộc đời đầy ý nghĩa. Mặc dù xuất thân từ gia đình rất khó khăn nhưng khi đã nổi tiếng và giàu có thì ông lại chọn cho mình một đời sống rất giản dị. Tuy có rất nhiều tiền nhưng ông không ở nhà biệt thự, không đi siêu xe, không ăn uống ở những nhà hàng sang trọng. Chắc ông cũng đã nghe được lời Phật dạy: **“Nhất thiết hữu vi pháp như mộng huyễn bào ảnh”**. Tất cả những thứ ta tưởng ta sở hữu rồi nhưng nó cũng sẽ bỏ ta mà đi hoặc ta cũng sẽ bỏ nó mà đi.

Phật nói: **“Mạng người là vô thường, cõi nước là không an”**. Chúng ta biết điều này không phải là để bi quan, yếm thế mà để phấn phát, tích cực làm nhiều việc lợi ích cho xã hội. Trong lịch sử dân tộc Việt Nam, từ thời Hai Bà Trưng đã có rất nhiều những tấm gương đức hạnh. Các Ngài đều tận lực hi sinh phụng hiến cho nên đã lưu danh thiên cổ, thế hệ sau luôn nhắc đến ân đức của các Ngài.

Rồi sẽ đến một ngày, mỗi chúng ta cũng sẽ **“lực bất tòng tâm”**, tâm mong muốn nhưng không còn sức lực để làm nữa. Thầy Thái Lễ Húc nói một câu khiến chúng ta phản tỉnh: **“Lúc trẻ ham chơi, đến lúc cần làm thì không biết để mà làm”**. Lúc rảnh, lúc nhàn rồi thì chúng ta cứ làm những việc dư thừa, không tích cực học tập, rèn luyện bản thân để khi cần thì có đủ năng lực làm việc. Chúng ta phải nhìn cho thật rõ: Sinh – Lão – Bệnh – Tử là điều không ai tránh khỏi. Khi gặp nó, chúng ta không phải quá khẩn trương vì chúng ta biết đã đến lúc mình phải ra đi rồi.

Hòa Thượng nói: **“Con người không phải mỗi năm mỗi già, không phải mười năm mới già đi, mà là già đi theo từng khoảnh khắc. Điều này nói rõ cho các bạn biết chân tướng sự thật đó là bạn đang sát na, sát na đi đến mộ phần. Bạn thử nghĩ xem có đúng hay không! Từng sát na bạn đang già, từng sát na bạn đang đi đến mộ phần”**. Nhiều người nghe đến điều này thì rất sợ.

Ngày xưa trong dịp Tết người ta kiêng không nói đến cái chết, không nói chữ **“tử”** mà phải nói chệch thành **“cử”**. Nhưng cho dù đọc chệch âm đi thì điều này cũng không thay đổi, không tránh khỏi. Đó

chỉ là chúng ta tự lừa dối mình. Quan trọng là chúng ta phải nhìn rõ bản chất, nhìn rõ chân tướng sự thật để vui vẻ chấp nhận.

Những gì cần làm chúng ta đã làm rồi, những gì cần hi sinh phụng hiến chúng ta đã hi sinh phụng hiến rồi, những gì cần tận hiến cho thế nhân chúng ta đã làm rồi. Đáng yêu thương hãy yêu thương! Đáng tha thứ hãy tha thứ! Đáng bao dung hãy bao dung! Đáng tận lực hi sinh phụng hiến hãy tận lực hi sinh phụng hiến. Vậy thì khi ra đi, chúng ta không còn gì để tiếc nuối. Có nhiều người nói: *“Tiếc quá! Tôi chưa nói được lời mà tôi cần nói thì người đó đã mất rồi”*. Nhiều người tiếc nuối vì có nhiều việc không kịp làm, có nhiều điều không kịp nói. Nhiều người nhiều lần muốn chưa kịp nói lời xin lỗi Mẹ thì Mẹ đã chết rồi, chưa kịp nói lời xin lỗi Cha thì Cha đã chết rồi, chưa kịp nói lời xin lỗi chồng thì chồng đã chết rồi, chưa kịp nói lời xin lỗi vợ thì vợ đã chết rồi...

Hòa Thượng nói: ***“Bất cứ người nào cũng đều không có cách gì giữ mãi được thanh xuân. Con người theo từng khoảng khắc, từng khoảng khắc mà già đi. Bạn phải nên giác ngộ! Nếu con người mà nghĩ đến điều này thì có gì đáng để đắm chấp, có gì đáng để lo buồn, có gì đáng để phiền não đâu! Vì chúng ta biết được tất cả đều là vô sở hữu, thấy đều không thể có được”***. Điều này chúng ta đã nghe qua một lần hay một ngàn lần rồi cũng quên vì sự cám dỗ của ngũ dục, sự cám dỗ của tài sắc danh thực thùỳ quá lớn. Chúng ta quên rằng những điều này là không thể sở hữu, không thể có được, thấy đều là một mảng không.

Hòa Thượng nói: ***“Từng khoảng khắc ta già đi, từng khoảng khắc tiếp nối thân thể ta cũng suy tàn. Đến thân thể mà ta còn không giữ được huống hồ là vật ở ngoài thân! Bạn đừng nên cho rằng tiền tài là của chính mình! Nếu bạn cho rằng tiền tài là của chính mình vậy thì bạn đã sai thật rồi! Người giác ngộ rồi thì triệt để buông xả. Còn người mê thì đối với tất cả người và sự vật luôn luôn muốn khống chế, muốn chiếm hữu, muốn vĩnh viễn giữ lấy. Đây là một quan niệm sai lầm. Kinh Phật gọi loại hành vi khống chế chiếm hữu này là tạo nghiệp”***.

Có lần Hòa Thượng đã nói: ***“Tiền tài ta có thể sử dụng nhưng không thể sở hữu”***. Nhưng người ta không tin điều này, họ nói: ***“Tiền đang ở trong tay tôi thì tại sao tôi lại không sở hữu?”***. Người xưa cũng đã từng nhắc chúng ta về sự vô thường của kiếp người: ***“Mạc đãi lão lai phương niệm Phật, cô phần đa thị thiếu niên nhân”***, chớ đợi đến già mới niệm Phật, mò xưa lắm kẻ vẫn đầu xanh. Câu này nhắc nhở chúng ta: **Con người sống phải ý thức giác ngộ, phải hiểu được kiếp người là vô thường, phải định tĩnh, không để mình sống bê tha, trụy lạc, không mất cảnh giác.**

Trên *“Kinh Đại Bát Nhã”*, Phật thường nhắc đi nhắc lại mười hai chữ: ***“Nhất thiết pháp vô sở hữu, tất cánh không, bất khả đắc”***. Tất cả pháp không thể nào sở hữu được, thấy đều là không. Bạn không thể nào giữ nó được, rồi nó sẽ rời bạn hoặc bạn sẽ phải ra đi. Tất cả pháp thấy đều là không. Bạn tìm mà nghĩ xem bạn có được cái gì? Vào bất cứ lúc nào, vào bất cứ nơi nào, bạn đều không có được cái

gì hết. Đến cái thân này mà ta còn không thể giữ được nó mà! Vì từng khoảnh khắc đi qua, thân này đang già đi, ta không thể giữ cho nó đừng già.

Hòa Thượng nói: ***“Khi tôi mới học Phật, tôi vẫn còn xem báo. Người ta xem tình hình kinh tế chính trị còn tôi xem trang tin tức cáo phó. Mỗi ngày tôi nhìn thấy những nam nữ già trẻ từng người từng người đã ra đi, tôi cảm nhận rằng một ngày rồi sẽ đến lượt mình. Đây không phải là tiêu cực, đây không phải là bi quan mà đây là sự thật”.***

Chúng ta chính mình phải cảnh giác! Chúng ta đang già đi theo từng khoảnh khắc chứ không phải là già đi theo từng năm. Chúng ta đã nhìn thấy rất nhiều đoàn xe tang nhưng lại không hề có sự phản tỉnh, nhưng khi đến lượt mình ra đi thì chính mình không chấp nhận được. Chúng ta muốn bằng mọi cách, bằng mọi giá phải sống nhưng không được. Nhà thơ Cao Bá Quát đã có cảm ngộ sâu sắc khi nhìn thấy đoàn xe đưa tang:

***“Thấy xe thiên cổ xích đưa ra,
Đâu phải người thân lẽ đâu khóc mướn,
Trông tuổi bách niên đừng nghĩ lại,
Người đi rồi sẽ đến phiên ta”.***

Hòa Thượng đã sâu sắc quán chiếu cảnh vô thường rồi nghĩ đến viễn cảnh vô thường của chính mình cho nên cả đời Ngài sống rất tích cực. Ngài hoàn toàn không bi quan yếm thế, hoàn toàn không tiêu cực mà ngược lại, Ngài cả một đời sống tích cực. Ngài chọn đời sống ***“tam bất quản”***, không quản tiền, không quản việc, không quản người, cả một đời hi sinh phụng hiến, làm tất cả mọi việc cho thế nhân. Cả cuộc đời của Ngài như một cánh nhạn bay qua không còn dấu vết, gọi là ***“nhạn quá trường không”***.

Người ta thì ngược lại, họ biết Sinh – Lão – Bệnh – Tử, biết được thế gian là vô thường cho nên họ rất đăm chấp. Họ muốn tận lực hưởng thụ để khi chết không tiếc nuối nhưng họ không biết rằng càng hưởng thụ thì càng khổ đau. Họ sẽ không bao giờ cảm thấy thỏa mãn, không bao giờ biết dừng lại mà luôn muốn nhiều hơn. Trước đây có những người cho rằng học Phật là bi quan, yếm thế nhưng người học Phật thực sự mới là người không tiêu cực, không bi quan mà là người rất lạc quan, rất tích cực vì họ biết được chân giá trị nên họ chân thật hi sinh, chân thật phụng hiến.

Khi chúng ta sống một cuộc đời đơn giản, thanh đạm thì khi ra đi, chúng ta chắc chắn không quá luyến tiếc. Nếu chúng ta đăm chấp thì đến khi bị bệnh rồi, chúng ta sẽ tiếc nuối vì không được hưởng thụ cao lương mỹ vị, không được lái siêu xe, không được ở nhà cao cửa rộng... Vậy thì tâm cảnh lúc đó sẽ rất khổ! Minh tinh điện ảnh Châu Nhuận Phát đã sống cuộc sống thanh đạm, ăn mỳ ở quán cóc, đi đôi dép ít tiền, đi xe công cộng, đi bộ, đi leo núi, đi bơi ở biển. Đó mới chân thật là một đời sống tiêu dao, tự tại. Đó mới là người chân thật biết hưởng thụ.

Hòa Thượng nói: **“Người chân thật giác ngộ sẽ triệt để buông xả”**. “Triệt để buông xả” là buông xả tất cả trong nội tâm của mình, nội tâm không còn bị vướng bận, phiền hà để sống một đời tự tại. Muốn **“triệt để buông xả”** thì phải hiểu thấu lời Phật dạy: **“Tất cả pháp hữu vi như mộng huyễn bào ảnh”**. Ta có thể hoàn toàn sử dụng nhưng đừng đặt tâm sở hữu thuộc về mình, vậy thì sẽ tự tại.

Chư Phật Bồ Tát, Tổ Sư Đại Đức đều nhắc chúng ta: **“Phải nhìn cho thấu”**. Hòa Thượng cũng đúc kết quá trình học tập của Ngài trong 20 chữ: **“Nhìn Thấu, Buông Xả, Tự Tại, Tùy Duyên, Niệm Phật. Chân Thành, Thanh Tịnh, Bình Đẳng, Chánh Giác, Từ Bi”**. Nhìn cho thấu **“phàm sở hữu giai thị hư vọng, nhất thiết hữu vi pháp như mộng huyễn bào ảnh”** để buông xuống cho được, đừng dính mắc ở trong tâm. Nhìn thấu, buông xả thì mới có thể tự tại, tùy duyên được với mọi hoàn cảnh, rồi mới niệm Phật.

Nhìn thấy người đau khổ thì chúng ta khuyên họ buông xả, nhưng khi chính mình đau khổ thì chính mình lại không thể buông xả vì chính mình nhìn chưa thấu được thế sự: **“Thế gian là vô thường, kiếp người là ngắn ngủi”**. Nếu nhận ra điều đó, chúng ta hãy tích cực, tranh thủ, phấn phát dành hết thời gian sống của mình cho những người xung quanh. Ban đầu chúng ta dành thời gian cho những người thân của mình rồi mở rộng tâm lượng, dành cho những người xung quanh, cuối cùng là dành cho tất cả mọi người. Cuộc sống như vậy mới chân thật là một đời sống giá trị. Người học Phật mà trở thành tiêu cực, bi quan, yếm thế thì hoàn toàn sai lầm.

Chúng ta càng biết rõ được rằng **“thế sự vô thường”** thì chúng ta phải nắm lấy vô thường để tìm ra chân thường. Thí dụ thân mạng này ngắn ngủi, cho dù chỉ còn một ngày để sống, chỉ còn một giờ, một phút thì chúng ta cũng tận lực vì người khác mà lo nghĩ. Nhân sanh như vậy mới chân thật giá trị. Người ta cứ lo sợ: **“Mình bị bệnh rồi! Mình phải dưỡng bệnh! Mình sắp chết rồi! Mình phải lo hưởng thụ!”**. Như vậy thì bệnh sẽ ngày càng nặng, chết sẽ càng nhanh và cuộc sống không có ý nghĩa gì. Nếu chúng ta không học Phật thì chúng ta không biết được những điều này.

Thích Ca Mâu Ni Phật từ ngày thành đạo cho đến lúc nhập Niết Bàn, suốt 49 năm không ngừng nỗ lực giáo hóa chúng sanh. Hòa Thượng nói: **“Bạn thử tìm hiểu xem, Thích Ca Mâu Ni Phật có ngày nào nghỉ hè không? Ngài không có một ngày nào ngơi nghỉ, cả một đời tích cực làm một nhà giáo dục”**. Người chân thật học Phật là người thật sự sống rất tích cực, lạc quan, hi sinh phụng hiến đến phút sau cùng.

*****

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy còn lộn xộn, còn nhiều sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!

Chúng con chân thành cảm ơn!